

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**

Факультет філології, психології та педагогіки

Кафедра психології та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор із науково-педагогічної та
навчальної роботи**

А.М. Мартиненко

А.М. Мартиненко

«*30*» *серпня* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Дошкільна педагогіка»

підготовки **бакалавра**

спеціальності **012 «Дошкільна освіта»**

**Полтава
2024 рік**

Робоча програма з дисципліни «Дошкільна педагогіка» для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.
Складена відповідно до освітньої програми бакалавра «Дошкільна освіта». 2024 р.

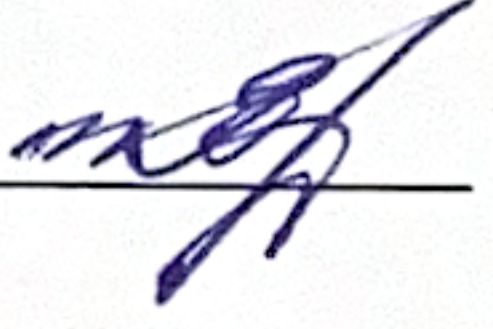
Розробник: Клевака Л.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми Леся КЛЕВАКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки.

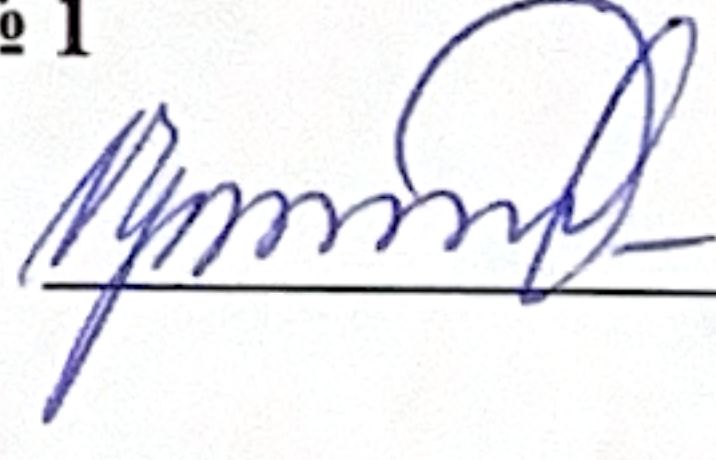
Протокол від «27» серпня 2024 року №1

Т.в.о. завідувача кафедри психології та педагогіки Вікторія ШЕВЧУК

«27» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету філології, психології та педагогіки.

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії Віктор ЧЕРНИШОВ

«29» серпня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС – 7	Галузь знань: 01 «Освіта/Педагогіка» (шифр і назва)	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 210		
Модулів – 1	Спеціальність Спеціальність 012«Дошкільна освіта» (шифр і назва)	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		I-й
		Семестр
		2-гий
		Лекції
Індивідуальне завдання –не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	38 год.
		Практичні
		46 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		126 год
		Індивідуальна робота:
		-
	Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 84/126

2. Мета навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: усвідомлення, засвоєння студентами змісту, організаційних форм і методів навчання й виховання дітей дошкільного віку в дитячому закладі та сім'ї з метою їх різнобічного виховання і формування особистості дитини.

Компетентності за ОПП:

загальні:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства,

техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

спеціальні (фахові, предметні):

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-22. Здійснювати професійну діяльність з використанням принципів креативності та релевантності соціальному благополуччю дитини.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення дисципліни є навчальні дисципліни «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта» з деонтологією», «Педагогіка загальна та порівняльна».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-25. Добирати педагогічні форми і методи, спрямовані на розвиток креативності дітей та формування їх соціального благополуччя.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82 – 89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74 - 81	C	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64 - 73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.

			розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	
60 – 63	E	Достатньо	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень і володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35 - 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/ диф.заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний , здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:
екзамен;
стандартизовані тести;
презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
реферати, есе;
інші види індивідуальних та групових завдань.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання дошкільної педагогіки

Тема 1. Дошкільна педагогіка як наука: дошкільна педагогіка як наука про виховання і навчання дітей від народження до періоду навчання в школі; дошкільна педагогіка як галузь загальної педагогіки; зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками, її місце в системі педагогічних наук; методи дошкільної педагогіки; значення і унікальність дошкільного віку для

розв'язання завдань формування особистості; видатні мислителі і педагоги минулого і сучасності, наукові дані про значення виховання в перші роки життя; суспільне ставлення до дошкільного виховання як етапу, що визначає весь подальший розвиток людини; поняття про дитинство як повноцінне життя людини.

Практичне заняття 1-2.

Тема 2. Виховання і розвиток дітей у період дошкільного дитинства: методологія понять «розвиток», «формування», «виховання»; фактори, що визначають розвиток особистості; спадковість, соціальні умови життя і виховання як вирішальні фактори формування особистості; особистість як об'єкт і суб'єкт виховання; провідна роль виховання в психічному розвитку дитини; роль діяльності /ігрової.

Практичне заняття 3-4.

Тема 3. Мета, завдання та основні напрями формування особистості дошкільника: своєчасний, різнобічний розвиток дитини, задоволення її біологічних і соціальних потреб як мета дошкільного виховання; умови для розвитку дитини в дитячих дошкільних закладах; визначення завдань дошкільного виховання на основі загальної мети виховання з урахуванням особливостей віку; дошкільна педагогіка про завдання різнобічного розвитку дитини; гуманізація і демократизація цілей і принципів педагогічної роботи з дітьми; системний і комплексний підхід у вихованні і навчанні дітей раннього і дошкільного віку; психологічні основи і сутність педагогіки співробітництва; завдання фізичного, розумового, морального, трудового, естетичного виховання; комплексний підхід до виконання цих завдань.

Практичне заняття 5-6.

Тема 4. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку: гра - активний чинник виховання і розвитку культури дошкільника, своєрідна академія його життя; гра як актуальна потреба дошкільника; гра – провідна діяльність дитини, в якій відбувається її психічний розвиток; місце дитини в грі як творця і суб'єкта його власної діяльності; гра як універсальний засіб формування взаємостосунків дорослих з дитиною і дітей між собою; гра – специфічна форма діяльності, засобом якої дорослі можуть проникати в світ дитини і впливати на неї; спілкування в процесі гри як спосіб встановлення нових зв'язків зі світом; гра – своєрідний спосіб відображення життя (К.Д. Ушинський, П.Ф. Лесгафт). А.С. Макаренко, С.Ф. Русова про гру як творчу діяльність, її зв'язок з працею; використання гри в педагогічному процесі дитячого садка (Л.В. Артемова, Р.Й. Жуковська, Д.В. Менджерицька, Н.Я. Михайленко, С.Л. Новоселова, О.П. Усова та ін.); класифікація дитячих ігор; характеристика та типові особливості кожного виду ігор.

Практичне заняття 7-8.

Тема 5. Використання іграшки у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу: іграшка – найважливіший засіб розвитку гри; роль іграшки в задоволенні потреби дитини в грі, здійсненні задумів у виконанні ролі; освітній та виховний вплив іграшок; різновиди іграшок: народні, образні, дидактичні, розвиваючі, предмети багатоцільового призначення, предмети-замінники.

Практичне заняття 9-10.

Змістовий модуль 2. Напрями виховання дітей дошкільного віку

Тема 6. Особливості формування особистості в дошкільному віці: поняття особистості у поглядах філософів, психологів та соціологів; особистість як предмет педагогічного пізнання; середовище та спадковість, їх значення для детермінації розвитку особистості; роль соціального середовища у формуванні особистості; соціалізація, розвиток та формування особистості; особливості ранньої соціалізації дошкільника; умови формування особистості в дошкільному віці; розвиток особистісних якостей дошкільника в колективі; інтеріоризація та екстеріоризація особистісних рис в процесі взаємодії дитини з ровесниками; гуманізація та індивідуалізація

виховного впливу на дитину дошкільного віку в процесі формування її особистості та розвитку індивідуальності; складові гармонійного розвитку особистості; дитяча обдарованість в дошкільному віці.

Практичне заняття 11-12.

Тема 7. Фізичне виховання дітей дошкільного віку: завдання та принципи фізичного виховання; місце ігор, позитивних емоцій у системі фізичного виховання дітей; гігієнічні умови, які сприяють фізичному розвитку дітей; вимоги до приміщення, ділянки, їх обладнання; активні засоби фізичного виховання дітей; рухи як активний засіб і необхідна основа фізичного й загального розвитку дитини, фізіологічна основа рухів; небезпечність малорухомого способу життя; режим як активний засіб фізичного і загального розвитку дитини; особливості його побудови і організації в дошкільних закладах і вдома, фізіологічні основи режиму; причини виникнення втоми, шляхи її усунення; індивідуальний підхід в процесі фізичного виховання.

Практичне заняття 13.

Тема 8. Розумове виховання дітей дошкільного віку: методологічна основа розумового виховання і навчання; психологічні і фізіологічні основи розумового виховання; роль чуттєвого досвіду в пізнанні дитиною навколишнього світу; зв'язок мислення з емоціями; роль діяльності в розумовому розвитку дитини; завдання розумового розвитку дитини; знайомство дітей з навколишньою дійсністю як основа розумового виховання; зміст знань про навколишнє середовище в дошкільному віці, поступове їх розширення і поглиблення; сенсорний розвиток та виховання; значення сенсорної культури для знайомства з навколишнім світом; завдання і зміст сенсорного виховання; сенсорне виховання у системах Ф. Фребеля, М. Монтесорі, О. Декролі; система сенсорного виховання в сучасній дошкільній педагогіці.

Практичне заняття 14.

Тема 9. Трудове виховання дітей дошкільного віку: теоретичні основи трудового виховання дітей дошкільного віку; своєрідність праці дітей дошкільного віку, її виховне значення; наукові погляди на сутність трудового виховання дошкільників (Я.З. Неверович, В.Г. Нечаєва, З.Н. Борисова, Р.С. Буре, В.І. Логінова, В.О. Павленчик); завдання та методи трудового виховання.

Практичне заняття 15-16.

Тема 10. Моральне та естетичне виховання: поняття моралі; національні і загальнолюдські моральні цінності; видатні педагоги про моральне виховання маленьких дітей; вирішальна роль середовища і виховання в засвоєнні дітьми моральних норм і правил поведінки; зміст морального виховання дітей; методи і умови морального виховання в сім'ї і дитячому садку; основні принципи естетичного виховання дітей; завдання естетичного виховання; засоби естетичного виховання дошкільників.

Практичне заняття 17.

Тема 11. Екологічне виховання дітей дошкільного віку: екологічне виховання як ціль виховної взаємодії з дітьми дошкільного віку; зміст екологічного виховання; організація та керівництво екологічним вихованням дітей на заняттях дошкільного закладу; особливості використання спостережень, система їх організації та аналізу; характеристика об'єктів для спостереження під час цільових прогулянок у природу; пошуково-дослідницька діяльність дітей дошкільного віку в процесі екологічного виховання; вимоги до знань дітей про природу; експериментальна діяльність з предметами живої та неживої природи; пізнавальний потенціал екологічних знань; аналіз природного довкілля; екологічні знання про тварин, сонце, рослинний світ; аксіологічний потенціал екологічних знань (матеріальна, морально-естетична, санітарно-гігієнічна, рекреаційна цінність природи).

Практичне заняття 18-19.

Змістовий модуль 3. Завдання, зміст, методи виховання дітей дошкільного віку.

Тема 12. Виховання і розвиток дітей раннього віку: особливості розвитку дітей раннього віку; швидкий темп розвитку дітей, раннє утворення умовних рефлексів; мотивація необхідності і можливості виховання дітей перших днів життя; взаємозалежність фізичного і психічного розвитку дітей у перші роки життя; особливості вищої нервової діяльності дітей перших двох років життя: легка збудливість, переважання процесів збудження над процесами гальмування, недостатня сила і врівноваженість нервових процесів, їх рухливість, легка виснажливність нервової системи, порівняно низька межа працездатності; провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини; педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку; єдність і сталість вимог, що висуваються до дітей, поступовість тренування гальмівних реакцій, недопустимість частих заборон і постійного обмеження рухливості дітей, різкої і частой зміни умов життя; організація перших днів перебування дитини в дошкільному закладі та робота з батьками в цей період.

Практичне заняття 20.

Тема 13. Виховання і розвиток дітей молодшого дошкільного віку (3-4р.): особливості розвитку дітей молодшого дошкільного віку; провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини; педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку; напрями та зміст виховання; соціалізація дітей молодшого дошкільного віку.

Практичне заняття 21.

Тема 14. Виховання і розвиток дітей середнього дошкільного віку (4-5р.): особливості розвитку дітей середнього дошкільного віку; провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини; педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку; напрями та зміст виховання; соціалізація дітей середнього дошкільного віку.

Практичне заняття 22.

Тема 15. Виховання і розвиток дітей старшого дошкільного віку (5-6-7 р.): особливості розвитку дітей старшого дошкільного віку; провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини; педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку; напрями та зміст виховання; соціалізація дітей старшого дошкільного віку; формування готовності до школи.

Практичне заняття 23.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Загальні питання дошкільної педагогіки.						
Тема 1. Дошкільна педагогіка як наука	14	2	4	-	-	8
Тема 2. Виховання і розвиток дітей у період дошкільного дитинства	14	2	4	-	-	8
Тема 3. Мета, завдання та основні напрями формування особистості дошкільника	18	4	4			10

Тема 4. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку	14	2	4			8
Тема 5. Використання іграшки у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу	14	2	4			8
Разом за змістовим модулем 1	74	12	20	-	-	42
Змістовий модуль 2. Напрями виховання дітей дошкільного віку						
Тема 6. Особливості формування особистості в дошкільному віці	18	4	4	-	-	10
Тема 7. Фізичне виховання дітей дошкільного віку	12	2	2	-	-	8
Тема 8. Розумове виховання дітей дошкільного віку	12	2	2			8
Тема 9. Трудове виховання дітей дошкільного віку	14	2	4			8
Тема 10. Моральне та естетичне виховання	12	2	2			8
Тема 11. Екологічне виховання дітей дошкільного віку	18	4	4			10
Разом за змістовим модулем 2	86	16	18	-	-	52
Змістовий модуль 3. Завдання, зміст, методи виховання дітей дошкільного віку.						
Тема 12. Виховання і розвиток дітей раннього віку	14	4	2			8
Тема 13. Виховання і розвиток дітей молодший дошкільного віку	12	2	2			8
Тема 14. Виховання і розвиток дітей середнього дошкільного віку	12	2	2			8
Тема 15. Виховання і розвиток дітей старшого дошкільного віку	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 3	50	10	8			32
Усього годин	210	38	46			126

9. Перелік питань для семінарських занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
	Семінарські заняття не передбачені	-

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
1-2.	1. дошкільна педагогіка як наука про виховання і навчання дітей від народження до періоду навчання в школі; 2. дошкільна педагогіка як галузь загальної педагогіки; 3. зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками, її місце в системі педагогічних наук;	4

	4. методи дошкільної педагогіки; значення і унікальність дошкільного віку для розв'язання завдань формування особистості; 5. видатні мислителі і педагоги минулого і сучасності, наукові дані про значення виховання в перші роки життя.	
3-4.	1. методологія понять «розвиток», «формування», «виховання»; 2. фактори, що визначають розвиток особистості; 3. спадковість, соціальні умови життя і виховання, як вирішальні фактори формування особистості; 4. особистість як об'єкт і суб'єкт виховання;	4
5-6.	1. своєчасний, різнобічний розвиток дитини, задоволення її біологічних і соціальних потреб як мета дошкільного виховання; 2. умови для розвитку дитини в дитячих дошкільних закладах; визначення завдань дошкільного виховання на основі загальної мети виховання з урахуванням особливостей віку; 3. дошкільна педагогіка про завдання різнобічного розвитку дитини; 4. гуманізація і демократизація цілей і принципів педагогічної роботи з дітьми; 5. системний і комплексний підхід у вихованні і навчанні дітей раннього і дошкільного віку; 6. психологічні основи і сутність педагогіки співробітництва.	4
7-8.	1. гра – активний чинник виховання і розвитку культури дошкільника, своєрідна академія його життя; 2. гра як актуальна потреба дошкільника; 3. гра – провідна діяльність дитини, в якій відбувається її психічний розвиток; місце дитини в грі як творця і суб'єкта його власної діяльності; 4. гра як універсальний засіб формування взаємостосунків дорослих з дитиною і дітей між собою; 5. гра – специфічна форма діяльності, засобом якої дорослі можуть проникати в світ дитини і впливати на неї; 6. спілкування в процесі гри як спосіб встановлення нових зв'язків зі світом; 7. гра – своєрідний спосіб відображення життя (К.Д. Ушинський, П.Ф. Лесгафт). А.С. Макаренко, С.Ф. Русова про гру як творчу діяльність, її зв'язок з працею; 8. використання гри в педагогічному процесі дитячого садка (Л.В. Артемова, Р.Й. Жуковська, Д.В. Менджерицька, Н.Я. Михайленко, С.Л. Новоселова, О.П. Усова та ін.);	4
9-10.	1. іграшка – найважливіший засіб розвитку гри; 2. роль іграшки в задоволенні потреби дитини в грі, здійсненні задумів у виконанні ролі; 3. освітній та виховний вплив іграшок.	4
	Усього за змістовий модуль 1	20
11-12.	1. поняття особистості у поглядах філософів, психологів та соціологів; 2. особистість як предмет педагогічного пізнання; середовище та спадковість, їх значення для детермінації розвитку особистості; 3. роль соціального середовища у формуванні особистості; соціалізація, розвиток та формування особистості; особливості ранньої соціалізації дошкільника; 4. умови формування особистості в дошкільному віці;	4

	5. розвиток особистісних якостей дошкільника в колективі; 6. інтеріоризація та екстеріоризація особистісних рис в процесі взаємодії дитини з ровесниками; 7. гуманізація та індивідуалізація виховного впливу на дитину дошкільного віку в процесі формування її особистості та розвитку індивідуальності.	
13.	1. завдання та принципи фізичного виховання; 2. місце ігор, позитивних емоцій у системі фізичного виховання дітей; 3. гігієнічні умови, які сприяють фізичному розвитку дітей; 4. вимоги до приміщення, ділянки, їх обладнання; 4. активні засоби фізичного виховання дітей; 5. рухи як активний засіб і необхідна основа фізичного й загального розвитку дитини, фізіологічна основа рухів; 6. небезпечність малорухомого способу життя; 7. режим як активний засіб фізичного і загального розвитку дитини; 8. особливості його побудови і організації в дошкільних закладах і вдома, фізіологічні основи режиму.	2
14.	1. методологічна основа розумового виховання і навчання; 2. психологічні і фізіологічні основи розумового виховання; 3. роль чуттєвого досвіду в пізнанні дитиною навколишнього світу; 4. зв'язок мислення з емоціями; роль діяльності в розумовому розвитку дитини; 5. завдання розумового розвитку дитини; знайомство дітей з навколишньою дійсністю як основа розумового виховання; 6. зміст знань про навколишнє середовище в дошкільному віці, поступове їх розширення і поглиблення; 7. сенсорний розвиток та виховання; значення сенсорної культури для знайомства з навколишнім світом.	2
15-16.	1. теоретичні основи трудового виховання дітей дошкільного віку; 2. своєрідність праці дітей дошкільного віку, її виховне значення; 3. наукові погляди на сутність трудового виховання дошкільників (Я.З. Неверович, В.Г. Нечаєва, З.Н. Борисова, Р.С. Буре, В.І. Логінова, В.О. Павленчик).	4
17	1. поняття моралі; 2. національні і загальнолюдські моральні цінності; 3. видатні педагоги про моральне виховання маленьких дітей; 4. вирішальна роль середовища і виховання в засвоєнні дітьми моральних норм і правил поведінки; 5. зміст морального виховання дітей; 6. методи і умови морального виховання в сім'ї і дитячому садку; 7. основні принципи естетичного виховання дітей.	2
18-19	1. екологічне виховання як ціль виховної взаємодії з дітьми дошкільного віку; 2. зміст екологічного виховання; 3. організація та керівництво екологічним вихованням дітей на заняттях дошкільного закладу; 4. особливості використання спостережень, система їх організації та аналізу;	4

	5. характеристика об'єктів для спостереження під час цільових прогулянок у природу; 6. пошуково-дослідницька діяльність дітей дошкільного віку в процесі екологічного виховання; 7. вимоги до знань дітей про природу; 8. експериментальна діяльність з предметами живої та неживої природи; 9. пізнавальний потенціал екологічних знань.	
	Усього за змістовий модуль 2	18
20.	1. особливості розвитку дітей раннього віку; 2. швидкий темп розвитку дітей, раннє утворення умовних рефлексів; мотивація необхідності і можливості виховання дітей перших днів життя; 3. взаємозалежність фізичного і психічного розвитку дітей у перші роки життя; 4. особливості вищої нервової діяльності дітей перших двох років життя: легка збудливість, переважання процесів збудження над процесами гальмування, недостатня сила і врівноваженість нервових процесів, їх рухливість, легка виснажливність нервової системи, порівняно низька межа працездатності; 5. провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини; 6. педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку.	2
21.	1. особливості розвитку дітей молодшого дошкільного віку; 2. провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини; 3. педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку.	2
22.	1. особливості розвитку дітей середнього дошкільного віку; 2. провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини; 3. педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку.	2
23.	1. особливості розвитку дітей старшого дошкільного віку; 2. провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини; 3. педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку; 4. напрями та зміст виховання.	2
	Усього за змістовий модуль 3	8
	Усього	46

11. Перелік питань для лабораторних робіт

№ заняття	Назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
	Лабораторні заняття не передбачені	-

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, скласти конспекти,

аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання екзамену за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
1.	1. суспільне ставлення до дошкільного виховання як етапу, що визначає весь подальший розвиток людини; 2. поняття про дитинство як повноцінне життя людини.	8
2.	1. роль ігрової діяльності.	8
3.	1. завдання фізичного, розумового, морального, трудового, естетичного виховання.	10
4.	1. класифікація дитячих ігор; 2. характеристика та типові особливості кожного виду ігор.	8
5.	1. різновиди іграшок: народні, образні, дидактичні, розвиваючі, предмети багатоцільового призначення, предмети-замінники.	8
	Усього за змістовий модуль 1	42
6.	1. складові гармонійного розвитку особистості; 2. дитяча обдарованість в дошкільному віці.	10
7.	1. причини виникнення втоми, шляхи її усунення; 2. індивідуальний підхід в процесі фізичного виховання.	8
8.	1. завдання і зміст сенсорного виховання; сенсорне виховання у системах Ф. Фребеля, М. Монтесорі, О. Декролі; 2. система сенсорного виховання в сучасній дошкільній педагогіці.	8
9.	1. завдання трудового виховання; 2. методи трудового виховання.	8
10.	1. завдання естетичного виховання; 2. засоби естетичного виховання дошкільників.	8
11.	1. аналіз природного довкілля; 2. екологічні знання про тварин, сонце, рослинний світ; 3. аксіологічний потенціал екологічних знань (матеріальна, морально-естетична, санітарно-гігієнічна, рекреаційна цінність природи).	10
	Усього за змістовий модуль 2	52
12.	1. єдність і сталість вимог, що висуваються до дітей, поступовість тренування гальмівних реакцій, недопустимість частих заборон і постійного обмеження рухливості дітей, різкої і частої зміни умов життя; 2. організація перших днів перебування дитини в дошкільному закладі та робота з батьками в цей період.	8
13.	1. напрями та зміст виховання; 2. соціалізація дітей молодшого дошкільного віку.	8
14.	1. напрями та зміст виховання;	8

<i>робота</i>															
<i>Виконання практичних завдань</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Виконання завдань самостійної роботи</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Всього за темами	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	7
Екзамен	50														
Всього за результатами вивчення НД	100														

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали	Критерії оцінювання
1	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
0,5	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання
1	Виконано завдання практичної роботи в повному обсязі, належним чином оформлено висновки, в яких відображено здатність до практичного застосування отриманих знань.
0,5	Виконано завдання практичної роботи із несуттєвими помилками або не в повному обсязі, оформлено висновки, які частково розкривають практичне завдання.
0	Не виконано практичну роботу або виконано із суттєвими помилками.

Оцінювання тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів (наприклад, $0,1 \times 10 = 1$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
0,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають

	поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.
--	--

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи

Бали	Критерії оцінювання
4	Відповідь надана у письмовій формі, повна (не менше 90% потрібної інформації) та правильна.
3	Відповідь надана у письмовій формі, достатньо повна (не менше 75% потрібної інформації) або повна з незначними неточностями.
2	Відповідь надана у письмовій формі, неповна (не менше 60% потрібної інформації) з несуттєвими помилками.
1	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 30% потрібної інформації) із помилками.
0	Відповідь відсутня.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти результатами складання екзамену

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
1, 2. Питання. (макс. по 15 балів)	12-15	Питання розкрито повністю, відповідь обґрунтована, логічно побудована, що свідчить про високий засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	8-11	Питання розкрито, матеріал викладено у логічній послідовності, відповідь правильна або із незначними неточностями, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	4-7	Питання розкрито в цілому, відповідь містить несуттєві помилки, що свідчить про середній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	0-3	Механічне відтворення матеріалу із суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
3. Практичне завдання	16-20	Завдання вирішено повністю та правильно, виклад рішення здійснено чітко, у логічній послідовності, відповідь обґрунтована, що свідчить про високий рівень засвоєння матеріалу відповідно до програмних результатів навчання та здатності його застосування під час вирішення практичних завдань.
	11-15	Завдання вирішено правильно або із незначними неточностями, виклад рішення здійснено у логічній послідовності, відповідь достатньо обґрунтована, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно до програмних результатів навчання та здатності його застосування під час вирішення практичних завдань.
	6-10	Завдання вирішено, однак рішення містить помилки, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про середній рівень засвоєння теоретичного матеріалу відповідно до програмних результатів навчання та здатності його застосування під час вирішення практичних завдань.
	0-5	Відсутнє вирішення завдання або вирішення з суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену,
--	-----------------------	---

		диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82-89	B – дуже добре	4 – добре
74-81	C – добре	
64-73	D – задовільно	3 – задовільно
60-63	E – достатньо	
35-59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0-34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

– при підсумковому контролі у вигляді екзамену 50 балів відведено на поточний контроль, а 50 балів – на підсумковий (для допуску до екзамену необхідно мати не менше 25 балів поточної успішності);

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (усні відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів.

Присутність на лекціях і практичних не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів. При тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

Робоча програма з дисципліни «Дошкільна педагогіка» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / Укл. Л. П. Клевака. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024 року. 20 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Городнійчук М.С., Пукас І.Л. Дошкільна педагогіка з історією: навч.-метод. пос. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2024. 186 с.
2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. Київ : Академія, 2018. 408 с.
3. Федорова М.А., Максимова О.О., Сорочинська О.А. Дошкільна педагогіка: навч.-метод. пос. Частина 1. Житирин : ЖДУ, 2024. 80 с.

4. Klevaka L.P. Development technologies of young children / L.P. Klevaka, O.I. Grishko, O.M. Tur. // *The importance of pedagogy and psychology in the modern world* : Scientific monograph. Riga : Baltija Publ., 2024. P. 93-108.
5. Ichinose Y. Raising Successful Children: A Practical Guide for Parents. Amsterdam : Elsevier, 2024. 300 p.

Допоміжна

1. Гнізділова О. А., Бурсова С. С. Використання здоров'язбережувальних технологій у період адаптації дітей до дошкільного навчального закладу. *Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження* : монографія / за заг. ред. Ю.Д. Бойчука. Харків : Вид. Рожко С.Г., 2017. С. 361-367.
2. Гнізділова О. А., Бурсова С.С. Впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес дошкільних закладів. *Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі* : монографія / за заг. ред. Л.М. Рибало. Тернопіль : Вид. Осадца В.М., 2019. С. 345-363.
3. Збірник нормативно-правових актів загальнодержавного та обласного значення у сфері дошкільної освіти / Упоряд. Т. О. Прибора. Харків : ФОП Озеров Г. В., 2019. 397 с.
4. Клевака Л.П. Емоційний розвиток особистості як умова формування емоційного інтелекту дітей дошкільного віку / Л.П. Клевака, О.І. Гришко // *New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters* : collective monograph. Riga : Baltija Publishing, 2021. Vol. 1. P. 351-366.
5. Клевака Л.П. Формування креативності у дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності з використанням конструктора Lego / Л.П. Клевака, К.О. Гресь. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 1 (9). URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/18065>
6. Клевака Л.П. Формування базових якостей особистості дітей дошкільного віку в ігровій діяльності / Л.П. Клевака, О.І. Гришко, К.О. Гресь. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 12 (30). С. 750-766.
7. Клевака Л.П., Іщенко В.І. Розробка індивідуальних навчальних програм для дітей дошкільного віку з використанням інтерактивних платформ / Л.П. Клевака, О.І. Гришко, В.І. Іщенко. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 10 (44). С. 216-229.
8. Клевака Л.П. Мультиmodalні підходи в освітніх програмах для дошкільників: розкриття творчих здібностей / Г.П. Барсуковська, Л.П. Клевака, Н.Р. Кирста. *Вісник науки та освіти*. Серія «Педагогіка». 2024. № 8 (26). С. 665-677.
9. Клевака Л.П. Сучасні тенденції у дошкільній освіті: глобальний огляд та практична реалізація / Г.П. Барсуковська, Л.П. Клевака, С.В. Юлдашева. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. №5 (33). С. 999-1011.
10. Луценко І. Емоційно-ціннісне ставлення вихователя до дитини як пріоритетний чинник забезпечення її психологічного благополуччя. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Вип. 37. Серія: *Філософія, педагогіка, психологія*: збірник наукових праць. Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2015. С.70-76.
11. Ладивір С. О., Долинна О. П., Котирло В. В., Кулачківська С. Є., Тищенко С.П., Вовчик-Блакитіна О. О., Приходько Ю. О. Виховання гуманних почуттів у дітей : Серія «Дитина замовляє розвиток». За наук.ред. Т. Піроженко, С. Ладивір, Ю. Манилюк. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 168 с.
12. Луценко І. Виховуємо громадянина. Морально-правові аспекти вихованості. *Дошкільне виховання*. 2016. № 4. С. 9-13.
13. Луценко І. Дошкільна освіта і глобалізація. Пріоритетні напрями виховання дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2016. № 3. С. 2-5.
- Озерна Н. М. Школи раннього розвитку в Україні у контексті модернізації дошкільної освіти. *Рідна школа*. 2019. № 2. С. 62-66.

19. Інформаційні ресурси

1. <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=4084> – сторінка курсу на дистанційній платформі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського <http://www.dnpb.gov.ua/>
4. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні від 12.01.2021 р. № 33 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilnaosvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayin>
5. Закон України «Про дошкільну освіту» // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
6. Закон України «Про вищу освіту» // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/1556-18>
7. Конвенція ООН про права дитини // http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021
8. Закон України «Про освіту» (2017 р.) <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. Положення Про дошкільний навчальний заклад // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF>